

Right to Challenge Samen Wageningen

1. Wat is het Right to Challenge?

Right to Challenge is het recht van een groep georganiseerde bewoners (eventueel samen met sociale ondernemers¹) om lokale voorzieningen en taken binnen het sociaal domein **Samen Wageningen** van de gemeente (of door de gemeente ingekochte- of gesubsidieerde diensten en activiteiten) over te nemen of te coproduceren, wanneer zij denken dat ze het beter en/of goedkoper kunnen.

2. Beleidskader sociaal domein : Samen Wageningen

De gemeente heeft in 2016 samen met de stad het beleidskader Samen Wageningen ontwikkeld. In dit beleidskader staan doelstellingen en resultaten die we willen behalen op het terrein van gezondheid, werk, jeugd, ouderen, leefbaarheid, vrijwilligerswerk, armoede, mensen met een beperking, vluchtelingen, mantelzorg en vrijetijdsbesteding. Het beleid is gericht op een betrokken samenleving waarin je jezelf kunt zijn. Waarin we zorg en aandacht hebben voor elkaar in de straat, buurt of stad. En waarin we problemen zoveel mogelijk voorkomen door aandacht voor elkaar, vertrouwen en nabijheid.

Samenwerkingsverband Welsaam geeft per 1 januari 2018 uitvoering aan de doelstellingen van het beleid Samen Wageningen. Welsaam is een samenwerkingsverband van 14 partijen.

3. Uitgangspunten Right to Challenge

Met het Right to Challenge willen wij:

1. *Betrokkenheid en zeggenschap inwoners vergroten*

Met het Right to Challenge kunnen we maximale ruimte bieden aan initiatieven en ideeën van inwoners. Inwoners kunnen langdurig een taak van de gemeente overnemen en op deze manier zorg en ondersteuning in hun buurt vormgeven.

2. *Kwaliteit uitvoering vergroten*

Inwoners kunnen mogelijk betere diensten op het gebied van zorg en welzijn verlenen omdat zij dichterbij de leefwereld van andere inwoners staan, hun aanpak persoonlijker kunnen maken en hun oplossingen dichterbij de gebruikers kunnen organiseren.

3. *Innovatie en vernieuwing realiseren*

Inwoners denken niet vanuit organisaties, maar vanuit de dagelijkse praktijk. Ze kunnen beter zien waar zorg niet op elkaar aansluit en wat er nodig is. Ze hebben een verfrissende blik omdat ze van hun eigen ervaring uitgaan. Zij hebben vaak een lokaal netwerk dat anders is dan organisaties. Ze kennen vaak vrijwilligers en ondernemers in de buurt en kunnen samen met hen andere diensten aanbieden.

4. *Uitvoering efficiënter en goedkoper*

Inwoners kunnen mogelijk taken efficiënter en goedkoper uitvoeren (werken kleinschaliger, geen overhead). Wat voor 'gewone' inwonersinitiatieven geldt, geldt ook voor het Right to

¹ Sociale ondernemingen zijn 'zelfstandige ondernemingen die een product of dienst leveren en primair en expliciet een maatschappelijk doel nastreven'.

Challenge; inwoners gaan eerst op zoek naar alternatieve financieringsbronnen en de gemeente vult waar nodig aan.

4. Wat challenges en welk budget?

De uitdagers kunnen een bod doen op de taken binnen Samen Wageningen. Het gaat dus om taken die de gemeente per 1 januari 2018 onder Samen Wageningen uitvoert of laat uitvoeren en waarvoor budget is opgenomen in de begroting. Hier ligt een belangrijk verschil met 'gewone' bewonersinitiatieven. Die zijn vaak aanvullend op het beleid.

Het beschikbare budget² voor het Right to Challenge is 10% van het totale budget per gecontracteerd samenwerkingsverband binnen Samen Wageningen met een maximum bedrag van €50.000 euro per jaar³.)

De argumenten voor het maximaal vastgelegde budget zijn:

- We willen inwoners de kans bieden om 'snel' met een initiatief of challenge aan de slag te gaan. Met een 'gereserveerd' budget hoeft je niet te wachten tot een contract is afgelopen of hoeft je een contract niet open te breken.
- De samenwerkingsverbanden zijn nieuw en zijn per 1 januari 2018 voor het eerst actief. We willen dat de samenwerkingsverbanden optimaal kunnen werken aan continuïteit, het onderling vertrouwen, en de gezamenlijke verantwoordelijkheid. Challenges van grotere omvang kunnen dit doorkruizen.
- We bieden de zorgaanbieders voldoende basis en zekerheid om hun opdracht uit te voeren (proportionaliteit en rechtszekerheid).
- We zetten vooral in op samenwerking tussen inwoners en zorgaanbieders. Het Right to Challenge is een extra optie.
- Een challenge met dit maximale bedrag blijft onder de drempelwaarde en kan daardoor één op één gegund worden.

5. Wie kunnen challenges?

Het Right to Challenge is er voor bewoners. Zij kunnen, eventueel samen met sociaal ondernemers, een challenge of verzoek tot samenwerking indienen.

- De uitdagers moeten beschikken over een rechtsvorm, bijvoorbeeld een stichting of een coöperatie. Dit kunnen zij in de aanlooperperiode regelen. De rechtsvorm moet geregeld zijn voordat er een opdrachtovereenkomst kan worden afgesloten.⁴
- In principe moeten uitdagers aan dezelfde eisen als professionals voldoen (dit is vooral belangrijk bij zorgtaken). Zij moeten kwaliteit en continuïteit kunnen bieden.

² Dit budget is geen extra budget, maar al opgenomen in de begroting van de samenwerkingsverbanden.

³ Dit is ook opgenomen in de offerteaanvragen Samen Wageningen. De beschikbare budgetten per categorie staan tevens vermeld in de offerteaanvragen.

⁴ De stichtingsvorm en de coöperatie lijken de meest aannemelijke rechtsvormen voor maatschappelijk initiatieven. Zo is het ontbreken van een winstoogmerk goed verenigbaar met het uitvoeren van een publieke taak. Een stichting is een flexibele rechtspersoonsvorm die relatief eenvoudig bij notariële akte kan worden opgericht. Een voordeel voor de externe financier is dat de stichtingsvorm tot het algemeen belang kan worden gericht. De invloed van de overheid op de activiteiten van de stichting kan via geormerkte financiering verlopen (Quinten Lainert).

Wat deze eisen zijn, hangt af van de taken die de uitdagers over gaan nemen. Een nadere uitwerking van deze eisen zal onderdeel zijn van de opdrachtovereenkomst.

- Reguliere marktpartijen kunnen de gemeente niet uitdagen. Zij moeten hun aanbod via de 'normale' inkoop- en subsidietrajecten doen.

6. Voorwaarden challenge

Voorwaarden voor een challenge zijn:

- De uitdagers dagen een taak binnen Samen Wageningen uit.
- Het initiatief heeft een maatschappelijke meerwaarde.
- Het initiatief komt vanuit bewoners en heeft draagvlak onder de bewoners.
- De uitdagers organiseren participatie onder bewoners.
- Het initiatief moet passen binnen de wettelijke kaders van de gemeente (wat betreft veiligheid bijvoorbeeld).
- De kosten voor de uitvoering zijn niet hoger dan de huidige kosten.
- De uitdagers hebben geen winstoogmerk.

7. Aanvraag challenge

Een aanvraag voor een Right to Challenge kan per 1 januari 2018 via de contactpersoon Right to Challenge, Karianne Radstake (Karianne.radstake@wageningen.nl) worden ingediend. In de eerste fase van de aanvraag kijkt de gemeente in een gesprek met de initiatiefnemers of een challenge kansrijk is. Als de challenge kansrijk is, maken de initiatiefnemers een plan van aanpak. Dit plan van aanpak wordt beoordeeld door de beoordelingscommissie (zie punt 11).

8. Hoe lang duurt een challenge?

Een challenge duurt zo lang als de resterende looptijd van de contracten binnen Samen Wageningen. In principe is dit tot 2022.

9. Onderwerpen plan van aanpak Challenge

De volgende onderwerpen moeten in een plan van aanpak terugkomen:

- Omschrijving challenge, welke taak van de overheid of lokale voorziening uitdagen?
- Van wie en voor wie is het project?
- Maatschappelijke meerwaarde initiatief? Waarom beter dan de huidige aanbieders? (betrokkenheid bewoners, kwaliteit, innovatie, goedkoper)
- Welke resultaten willen de uitdagers behalen en op welke manier?
- Is er draagvlak in het gebied/de stad aanwezig?
- Hoe zorgen voor kwaliteit, duurzaamheid en continuïteit?
- Hoe zien jullie de samenwerking met aanbieders / samenwerkingsverband / andere (bewoners)netwerken / gemeente?
- Organisatievorm
- Planning

10. Beoordelingscommissie

Een beoordelingscommissie van inwoners en ambtenaren beoordelen de challenges.

Rol betreffende samenwerkingsverband

Een challenge staat niet op zich. De activiteiten die de uitdagers gaan overnemen vallen onder het geheel van activiteiten binnen een samenwerkingsverband. In de uitvoeringsplannen hebben de samenwerkingsverbanden moeten aangeven hoe ze aandacht hebben voor inwonersnetwerken en hoe ze denken om te gaan met challenges en andere inwonersinitiatieven.

Een samenwerkingsverband is verplicht om met de uitdagers samen te werken. Daarom willen we het betreffende samenwerkingsverband vragen om een advies over de challenge uit te brengen (waar liggen mogelijkheden voor samenwerking, waar eventuele knelpunten, waar dienen we rekening mee te houden).

11. Beoordelingskader

Een challenge hoeft niet op alle onderdelen te scoren. De basis is belangrijk en daarnaast moet minstens één van de uitgangspunten duidelijk terug te zien zijn in de challenge.

Basis

- Maken de uitdagers duidelijk welke taak of taken uit Samen Wageningen ze willen overnemen?
- Zijn de uitdagers bereid om een stichting of andere rechtsvorm op te richten?
- Kunnen de uitdagers voor de resterende periode van het contract continuïteit bieden?
- Is het plan vertrouwenwekkend en getuigt het plan van kennis van zaken?

Betrokkenheid en zeggenschap inwoners vergroten

- Welke andere partijen zijn betrokken bij de challenge?
- Hoe zijn de uitdagers geworteld in het gebied/de stad, en hebben zij draagvlak?
- Hoe zorgen de uitdagers voor draagvlak?
- Schaadt het initiatief andere bewoners?
- In welke mate is het initiatief uit verschillende belangen voortgekomen en zijn verschillende belangen meegewogen?

Innovatie en vernieuwing

- Is er sprake van een vernieuwende manier van werken, aanpak, visie?
- Wat is de kern waardoor het verschilt van het bestaande?
- Kan de gemeente de challenge ondersteunen (in de zin van wetten, geldstromen etc.)?
- Zijn er eventueel andere wegen die dit verschil ondersteunen? (bijvoorbeeld een woonvoorziening voor ex-gedetineerden ligt gevoelig, maar de mensen kunnen ook thuis begeleid worden).

- Hoe past het initiatief binnen alle instrumenten die de gemeente al heeft?

Kwaliteit uitvoering vergroten

- Is op basis van de kennis, ervaring of het plan van de betrokken uitdagers aannemelijk dat zij de prestatie kunnen leveren?
- Hoe wordt de inhoudelijke kwaliteit gewaarborgd?

Uitvoering efficiënter en goedkoper

- Kunnen de uitdagers dit voor hetzelfde bedrag of goedkoper?
- Is er een balans tussen de financiële investering en het maatschappelijk rendement?
- Hoeveel rendement moet de organisatie maken om een duurzaam bestaan te krijgen?
- Welke gemeentelijke afdeling is in staat te besparen?
- Welke niet gemeentelijke dienst of instelling is in staat te besparen (denk aan verzekeraars, andere zorgorganisaties)?

Risico's

- Continuïteit: kan het buurtinitiatief continuïteit in het aanbod bieden?
- Veiligheid en aansprakelijkheid: hoe waarborgt de gemeente de kwaliteit van het aanbod en de veiligheid van (kwetsbare) burgers?
- Verdringing en valse concurrentie: wie is de huidige aanbieder en wat betekent de challenge voor zijn/haar organisatie? In hoeverre verdringt vrijwillige inzet de reguliere werkgelegenheid, wiens taken worden precies overgenomen en is dat acceptabel?
- Maatwerk: blijft maatwerk voor de inwoners mogelijk?
- Gebrek integrale benadering: wat gebeurt er als men bepaalde taken overneemt en andere niet (bijvoorbeeld verlies samenhang met andere beleidsterreinen / samenwerkingsverbanden)?
- Capaciteit en tijd: nu besteedt de gemeente de taak uit aan een professionele organisatie, het kan zijn dat we op weg moeten helpen, tijd en kennis moeten investeren. Is de challenge echt goedkoper en efficiënter als je de inzet van de ambtenaren meerekent?

12. Beoordelingsroute

Een challenge doorloopt de volgende beoordelingsroute:

1. De contactpersoon en/of inhoudelijk deskundige persoon stelt vast of de aanvraag compleet is en onderzoekt met collega's de mogelijkheden.
2. De aanvraag komt in de beoordelingscommissie. Zij vragen advies aan het betreffende samenwerkingsverband en stellen aan de hand van het beoordelingskader een advies op.
3. De commissie moet goed beargumenteren waarom ze de challenge accepteren of afwijzen.
4. Het college neemt de beslissing.
5. Als het college besluit de challenge te accepteren, volgt een opdrachtovereenkomst (of subsidiebesluit) waarin afspraken over de te leveren prestaties, de

- aansprakelijkheid, de af te leggen verantwoording door de uitdagers en beschikbare middelen vanuit de gemeente worden vastgelegd. In de overeenkomst staan ook afspraken over de momenten waarop de afgesproken prestaties op kwaliteit getoetst worden. Indien gewenst kan een paragraaf worden opgenomen aan welke wettelijke vereisten moet worden voldaan. Zie onderwerpen opdrachtovereenkomst hieronder.
6. Als het college besluit de challenge af te wijzen, kijkt de contactpersoon samen met de beoordelingscommissie naar eventuele andere mogelijkheden.
 7. De contactpersoon blijft het aanspreekpunt en volgt de challenge actief.

13. Opdrachtovereenkomst

Onderwerpen opdrachtovereenkomst⁵:

- Doel overeenkomst
- Te leveren prestaties
- Kwaliteitseisen
- Kwaliteitsmeting / evaluatie
- Duur overdracht
- Beschikbare middelen vanuit gemeente
- Betalingen en verantwoording van de betalingen
- Aansprakelijkheid (aansprakelijkheidsverzekering)
- Tekort schieten in de nakoming
- Faillissement, ontbinding stichting/vereniging
- Geschillenbeslechting
- Calamiteiten
- Klachten
- Omgaan met privacy bewoners⁶
- Professionaliteitseisen (verplichte registraties?)
- Monitoring

14. Financiën

Beschikbare budget Right to Challenge

Het beschikbare budget voor het Right to Challenge (dus voor het overnemen van taken binnen een samenwerkingsverband) is 10% van het totale budget per gecontracteerd samenwerkingsverband binnen Samen Wageningen met een maximum bedrag van €50.000 euro per jaar.

⁵ Zie voor een toelichting per onderwerp Bijlage II 'Onderwerpen opdrachtovereenkomst Right to Challenge' van de gemeente Rotterdam.

⁶ De opdrachtnemer beschikt over- en voert een vastgelegd privacybeleid. Daarnaast conformeert opdrachtnemer zich aan de eisen omtrent gegevensverwerking (privacy en toestemming) zoals opgenomen in het wetsvoorstel Wmo 2015 hoofdstuk 5 en de Jeugdwet hoofdstuk 7. De opdrachtnemer houdt zich aan geldende wet en regelgeving zoals Wet Bescherming Persoonsgegevens en indien van toepassing de WGBO.

Budget voor aanlooperperiode challenge

In principe worden de challenges gefinancierd vanuit de budgetten die beschikbaar zijn binnen Samen Wageningen. De challenge komt in plaats van taken die de gemeente al uit laat voeren of van plan is uit te voeren. In die zin is er geen extra budget nodig. In principe is het uitgangspunt dat de uitdagers zelf fondsen of de provincie aanschrijven om deze kosten op zich te nemen. Mocht het nodig zijn dan heeft de gemeente voor de aanlooperperiode een bedrag beschikbaar. Dit is een maximaal bedrag van €2000,-⁷ per challenge (kunnen zijn) (voor maximaal tien challenges in de looptijd van Samen Wageningen).

⁷ Bijvoorbeeld in de vorm van een eenmalige subsidie.